

Inspirace pro Česko: Jak funguje komunitní energetika jinde v Evropě?

Praha 14. února 2023 - Ministerstvo průmyslu a obchodu plánuje předložit dlouho očekávanou novelu Lex OZE 2, která má umožnit vznik energetických společenství a vytvořit podmínky pro sdílení energie z obnovitelných zdrojů. Komunity občanů, firem nebo veřejných subjektů, kteří v rámci komunity sdílejí společně vyrobenou elektřinu, jsou jedním z důležitých nástrojů pro to, aby z výhod rozvoje obnovitelných zdrojů (nízká cena energie, nízká spotřeba fosilních zdrojů) mohli těžit obyvatelé lokality, kde budou větrné či solární elektrárny stát.

V některých evropských zemích už energetické komunity v nějaké podobě fungují. Přinášíme srovnání trojice vybraných modelů. Podrobnou analýzu evropských energeticky aktivních spotřebitelů naleznete [v naší studii](#).

Rakousko

Rakouská energetická soustava je historicky v mnoha ohledech podobná té české, a řadu souvislostí najdeme v podobě distribuční sítě nebo nebo zákonné úpravy energetiky. Rakousko má podobné hospodářské a geografické podmínky pro rozvoj místní komunitní energetiky z hlediska předpokládaného výkonu fotovoltaických elektráren nebo systému hospodářství na venkově s ohledem na potenciál farem v produkci energie z biomasy.

Mimo jiné i proto je rakouský model nejvhodnější inspirací pro rozvoj energetických společenství v Česku. Zavedený systém přináší spotřebitelům nižší ceny energií, protože mimotržní povaha energetických komunit chrání spotřebitele před turbulentní situací na energetických burzách. Sdílená elektřina je v Rakousku osvobozena od daně z elektřiny a DPH, od poplatku na podporu obnovitelných zdrojů energie a platí zde i sleva na poplatek za distribuci.

Legislativu potřebnou pro vznik energetických komunit Rakousko přijalo už v roce 2021, v účinnost zákon vstoupil v lednu 2022. Východiska pro přijetí byla v Rakousku jasně a srozumitelně stanovená:

- posílení energetické bezpečnosti a nezávislosti občanů;
- lepší integrace velkého počtu malých obnovitelných zdrojů do energetické sítě;
- cesta k akceptaci obnovitelných zdrojů občany;
- zefektivnění podpory výstavby lokálních obnovitelných zdrojů;
- příležitost pro posílení digitalizace energetických služeb a energetické sítě;
- v budoucnu také posílení stability sítě.

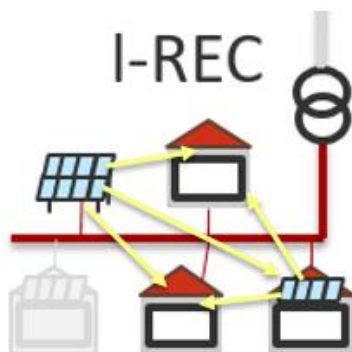
Informační materiál

Svaz moderní energetiky, z. s., Aliance pro energetickou soběstačnost, z. s.

To vše může být vhodnou inspirací i pro Česko. Zásadním důvodem pro přijetí zákona o energetických komunitách však bylo v Rakousku také plnění klimatických cílů. Rakousko dnes z obnovitelných zdrojů produkuje přes 70 procent energie a stoprocentního podílu chce dosáhnout v roce 2030. Podstatnou část nárůstu mají představovat právě menší lokální zdroje, jako sdílené fotovoltaické elektrárny nebo obecní větrné elektrárny.

Rakousko pracuje se čtyřmi základními typy energetických společenství:

- **Společně jednající samospotřebitelé:** Jde o odběratele bydlící v jednom (například bytovém) domě, kteří provozují společnou fotovoltaickou elektrárnu. V domě je chytrý elektroměr a každý zákazník má garantované právo zvolit si koncového dodavatele zbytkové elektřiny
- **Lokální energetická společenství:** Jde o společenství, jehož všichni účastníci jsou připojeni ke stejné větvi sítě nízkého napětí a vyrobená elektřina prochází jen vedením nízkého napětí. Zapojit se mohou domácnosti, malé a střední podniky, energii dodávají fotovoltaické elektrárny. Společenství může využívat i bateriové úložiště. Na princip fungování se podívejte v následujícím diagramu:

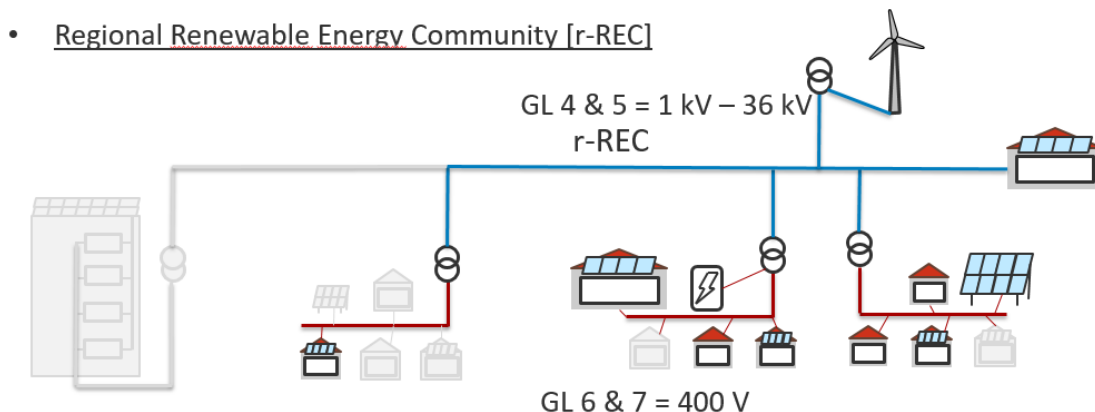
Zdroj: Rakouská energetická agentura

Informační materiál

Svaz moderní energetiky, z. s., Aliance pro energetickou soběstačnost, z. s.

- **Regionální energetická společenství:** Účastníky mohou být malé a střední podniky, domácnosti, výrobní elektřiny z jakéhokoliv zdroje obnovitelné energie a společenství může operovat i s bateriovým úložištěm. Energie v rámci společenství proudí na úrovni nízkého nebo vysokého napětí. Do společenství nemohou být zapojeny zdroje ovládané dodavateli elektřiny. Princip fungování opět osvětlí diagram:

Zdroj: Rakouská energetická agentura

- **Občanská energetická společenství:** Členem se mohou stát jednotliví občané, spotřebitelé elektřiny. Podle evropské definice není nezbytně nutné, aby vyrobená elektřina, kterou společenství vyrábí, sdílí, akumuluje a spotřebovává byla přímo z obnovitelných zdrojů.

Podmínkou rozvoje komunitní energetiky je v Rakousku vybavení zákazníků chytrými elektroměry, které měří spotřebu v 15minutových intervalech a pomáhají tak rozúčtovat sdílenou elektřinu v reálném čase.

Stát poskytuje rakouským energetickým komunitám určitou slevu na distribučním poplatku. Důvodem je, že místní nebo regionální energetická společenstva sdílejí elektrickou energii na krátké vzdálenosti a nevyužívají tak kompletní služby rozvodné soustavy. Sdílená elektřina je tak oproštěna například od podílu plateb za provozních náklady vedení velmi vysokého napětí, protože neprochází celým systémem přenosové a distribuční soustavy, ale pouze její nejnižší úrovní.

Lokální komunity využívající ke sdílení elektřiny pouze vedení nízkého napětí (na úrovni 6 a 7), mají sazbu distribučního poplatku sniženu o 57 procent. Členové regionálních komunit připojení na hladině nízkého napětí mají distribuční sazbu sniženu o 28 procent. Členové regionálních energetických společenství připojení k síti na hladině vysokého napětí mohou využít slevu na distribuční sazbě ve výši 64 procent. Komunity jsou momentálně navíc osvobozeny od daně z elektřiny ve výši 1,2 centu za kilowatthodinu a poplatku na podporu obnovitelných zdrojů energie ve výši 1,5 centu za kilowatthodinu.

Německo

Provoz energetických společenství v širším geografickém měřítku zatím v Německu není umožněn a nedá se odhadnout, kdy bude zaveden. Německo zatím v roce 2017 přijalo zákon na podporu kolektivní samo-spotřeby v rámci jednoho bytového domu, takzvaný Mieterstrom model. Toto podpůrné schéma umožňuje provozovateli obnovitelného zdroje energie prodávat elektřinu majitelům bytových jednotek nebo nájemníkům bytových jednotek v domě, který se nachází v bezprostřední blízkosti zdroje. Dodávka elektřiny však musí být realizována mimo veřejnou distribuční síť. Provozovatel takového zdroje je pak osvobozen od distribučního poplatku. Zároveň také pobírá provozní podporu ve formě pevné výkupní ceny, tedy tzv. feed-in tarifu. Schéma je však platné pouze pro instalace do 100 kWp.

Francie

Kolektivní samo-spotřebu řeší Francie poněkud originálním způsobem přes privátní virtuální síť vnořenou do veřejné distribuční sítě. Její drtivou většinu provozuje společnost ENEDIS, která je provozovatelem přenosové soustavy na 95 procentech území Francie. Obdoba rakouských energetických komunit může ve Francii vznikat na geograficky ohraničeném území. Odběrná místa či zdroje obnovitelné energie mohou od sebe v městské zástavbě ležet nejdále dva kilometry a na venkově dvacet kilometrů.

V systému platí následující pravidla:

- všechny subjekty (spotřebitelé i výrobci energie) v rámci dané komunity musí být sdružení pod jednou právní entitou. Organizace může právní formu firmy, spolku, asociace apod.;
- ve smlouvě musí být uvedeni všichni účastníci sdružení a musí být určeno schéma sdílení energie vycházející z očekávaných hodnot výroby a spotřeby;
- řízení produkce a spotřeby se děje na základě půlhodinových intervalů;
- virtuální net metering není povolen;
- sdružení není osvobozeno od distribučního poplatku;
- sdružení může provozovat zdroje o maximální kapacitě 3 MWp;
- pokud dojde k přetoku energie do sítě, společenství nedostane podporu ve formě pevné výkupní ceny (na rozdíl od francouzských individuálních samospotřebitelů)
- všichni členové sdružení musí být připojeni na vedení nízkého napětí. Na rozdíl od Rakouska ale nejsou omezení požadavkem být připojeni ke stejné větvi nízkého napětí.

Pro Českou republiku je v tomto případě inspirativní vymezení komunity na základě geografické polohy, nikoliv podle připojení k určité větvi distribuční sítě. Pro spotřebitele je takové vymezení přehlednější a pochopitelnější. Nicméně, aktuálně nastavené parametry (dva kilometry ve městech, dvacet kilometrů na venkově) jsou příliš omezené a v případě přenosu modelu do České republiky by bylo vhodné limity výrazně navýšit.

Informační materiál

Svaz moderní energetiky, z. s., Aliance pro energetickou soběstačnost, z. s.

Velmi problematické je pak neposkytnutí slevy na distribučním poplatku francouzským komunitám, ačkoliv společenství vyšší úrovně přenosové soustavy prakticky nevyužívají. Z ekonomického hlediska je přitom sleva na distribučním poplatku leckdy podstatným ekonomickým motivem pro to, aby energetické společenství vůbec vzniklo. Provozovatelé domácích fotovoltaických elektráren jsou tak ve Francii motivováni spíše k tomu, aby nadále fungovali v režimu individuálního samo-spotřebitele, protože v případě přetoků pobírají podporu ve formě pevné výkupní ceny. To je zásadní rozdíl oproti rakouskému modelu, ve kterém běžní drobní provozovatelé fotovoltaik provozní podporu ve formě feed-in tarifu nedostávají (stejně jako v Česku).

Zajímavou inspirací, kterou si může Česko vzít z francouzského modelu, je existence různých finančních nástrojů na podporu výstavby komunitních obnovitelných zdrojů. Jde například o elektrárny na leasing nebo financování formou crowdfundingu.

Svaz moderní energetiky sdružuje nejvýznamnější oborové asociace moderní energetiky i klíčová výzkumná univerzitní centra. Díky průřezovému zastoupení expertů umí Svaz nabídnout ucelený pohled na možnosti rozvíjejícího se oboru nové nízkouhlíkové energetiky. Svaz má za cíl proaktivně vstupovat do české i evropské debaty o možnostech proměny energetiky. Zároveň přináší klíčové impulsy, které zajistí přední pozici ČR v oblasti vývoje a výroby progresivních technologií. Právě k příležitostem, které se v oblasti přechodu na nízkouhlíkovou energetiku otevírají, chce v Česku vést širokou diskuzi zaměřenou na prosazení opatření, které podpoří samovýrobu elektřiny, rozvoj akumulace energie, posílí možnosti společné výroby elektřiny a tepla, implementaci chytrých sítí, elektromobility nebo nových prvků v rámci energetického trhu přicházejících s digitalizací. Více informací na www.modernienergetika.cz.

Aliance pro energetickou soběstačnost již od roku 2012 vytváří příležitosti pro rozvoj moderní ekonomiky v Česku. Jde o nezávislou komunikační platformu pro zástupce obnovitelných zdrojů, elektromobility a chytrých řešení pro optimalizaci spotřeby energie v domácnostech a firmách. Cílem aliance je zajistit vhodné podmínky pro další rozvoj progresivních moderních technologií a služeb. Spolupracuje proto s předními společnostmi a profesionály ze sektoru obnovitelných zdrojů a energeticky úsporných řešení. Více na www.alies.cz.

Kontakty:

Ondřej Novák
Tiskový mluvčí Svazu moderní energetiky
+ 420 722 901 138
ondrej.novak@modernienergetika.cz